

FITXA IDENTIFICATIVA**DADES DE L'ASSIGNATURA****Codi:** 35298**Nom:** Intervenció logopèdica en els trastorns del llenguatge d'etiologia central**Cicle:** Grau**Crèdits ECTS:** 9**Curs acadèmic:** 2025-26**TITULACIONS**

Titulació	Centre	Curs	Període
1203 - Grau Logopèdia	Facultat de Psicologia i Logopèdia	3	Primer quadrimestre

MATÈRIES

Titulació	Matèria	Caràcter
1203 - Grau Logopèdia	Intervenció logopèdica en els trastorns del llenguatge d'etiologia central	OBLIGATÒRIA

COORDINACIÓ

GIMENEZ COSTA JOSE ANTONIO

LORENZO CORDERO AGATA

RESUM

L'assignatura "Intervenció logopèdica en trastorns del llenguatge d'etiologia central" és una assignatura adscrita al Departament de Psicologia Bàsica, pertanyent a la Facultat de Psicologia i Logopèdia de la Universitat de València.

És una assignatura de caràcter obligatori i que consta de 9 crèdits (ECTS), equivalents a 225 hores de treball de l'alumne.

S'imparteix en el tercer curs del grau de Logopèdia, en el primer quadrimestre. L'assignatura es distribueix en 3 blocs ben diferenciats:

El primer d'ells, Bloc 1, és un bloc introductori a la matèria i el seu objectiu es centra en que els estudiants coneguen els fonaments neurològics i els mecanismes de la rehabilitació en els trastorns del llenguatge d'etiologia central, els diferents dissenys i tipus de rehabilitació, així com les variables més importants que influeixen en els processos de recuperació del llenguatge.

El segon bloc, Bloc 2, es centra en la rehabilitació semiològica del llenguatge oral en els pacients amb trastorns del llenguatge d'etiologia central, revisant els diferents mètodes, tècniques i recursos per dissenyar la rehabilitació de la comunicació oral, tant en la vessant comprensiva com expressiva, posant especial interès en la rehabilitació de la comunicació i els aspectes pragmàtics, així com en les tècniques específiques en el tractament de l'afàsia global.

El tercer bloc, Bloc 3, es centra en la rehabilitació de la lectoescriptura en els trastorns del llenguatge d'etiologia central, així com en la rehabilitació dels trastorns associats més comuns: trastorns sensorials, d'atenció, percepció, memòria, planificació i funció executiva.

L'estudi de l'assignatura comparteix tècniques d'avaluació, diagnòstic i rehabilitació dels trastorns del llenguatge i trastorns associats utilitzades en neurologia, psicologia, neuropsicologia i neurolingüística. Els coneixements que aquesta disciplina proporciona tenen importants aplicacions clíniques especialment en el camp de les afàsies i en els seus trastorns associats; educatives ja que les metodologies i tècniques utilitzades també són útils i aplicables a subjectes amb trastorns de la comunicació en general, i socials ja que ajuden a entendre els trastorns de comunicació als familiars dels pacients integrant-los en el procés de rehabilitació. Per tant, es vincula de manera especial amb les assignatures: "Neurologia i neuropsicologia general i del llenguatge", "Processos psicològics bàsics i psicologia del llenguatge", "Trastorns neurodegeneratius", "Patologia del Llenguatge d'etiologia central", "Neurologia clínica aplicada a la logopèdia" i amb aquelles matèries relacionades amb les patologies del llenguatge i amb la intervenció en aquestes patologies.

CONEXIEMENTS PREVIS

RELACIÓ AMB ALTRES ASSIGNATURES DE LA MATEIXA TITULACIÓ

1203 - Grau Logopèdia

Obligació d'haver superat prèviament l'assignatura

35284 - Neurologia clínica aplicada a la logopèdia
35286 - Patologia del llenguatge d'etiologia central

ALTRES TIPUS DE REQUISITS

No s'han especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

COMPETÈNCIES / RESULTATS D'APRENENTATGE

1203 - Grau Logopèdia

Aplicar els tractaments logopèdics amb els mètodes, tècniques i recursos més eficaços i adequats en els trastorns d'etiologia central.

Assessorar les famílies i l'entorn social dels usuaris, afavorint la seua participació i col·laboració en el tractament logopèdic, atenent les peculiaritats de cada cas i incloent-hi la perspectiva de gènere.

Conèixer els processos psicolingüístics i altres processos psicològics bàsics que donen suport a les tècniques d'intervenció logopèdica en els trastorns d'etiologia central.

Conèixer i ser capaç d'integrar els fonaments biològics (anatomia i fisiologia), psicològics (processos i desenvolupament evolutiu), lingüístics i pedagògics de la intervenció logopèdica en la comunicació, el llenguatge, la parla, l'audició, la veu i les funcions orals no verbals.

Dissenyar i dur a terme els tractaments logopèdics, tant individuals com col·lectius, i establir objectius i etapes, amb els mètodes, tècniques i recursos més eficaços i adequats, i atenent les diferents etapes evolutives de l'ésser humà, incloent-hi la perspectiva de gènere.

Explorar, avaluar, diagnosticar i emetre pronòstic d'evolució dels trastorns de la comunicació i el llenguatge des d'una perspectiva multidisciplinària.

Fomentar les habilitats comunicatives en la població general.

Presentar una adequada producció de la parla, estructuració del llenguatge i qualitat de la veu.

Que els estudiants hagen desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per a emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.

Que els estudiants puguen transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.

Que els estudiants sàpien aplicar els seus coneixements al seu treball o vocació d'una forma professional i posseïsquen les competències que solen demostrar-se per mitjà de l'elaboració i defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seua àrea d'estudi.

Que els estudiants tinguen la capacitat d'arreglar i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seua àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguen una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.

Usar les tècniques i instruments d'exploració propis de la professió i registrar, sintetitzar i interpretar les dades aportades integrant-les en el conjunt de la informació.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

Tema 1. Fonaments neurològics i mecanismes de la rehabilitació.

Fonaments neurològics de l'afàsia i trastorns associats.

Diasquisi.

Reorganització i substitució.

Bases per a un pronòstic en els trastorns del llenguatge d'etiologia central.

Consideracions generals sobre la rehabilitació.

Eficàcia del tractament.

Impacte dels trastorns d'etiologia central en el pacient i en la família, orientacions bàsiques per al pacient i la seva família.

Tema 2. Dissenys i tipus de rehabilitació.

Dissenys a la rehabilitació.

Efectes de generalització.

Tipus de rehabilitació.

Rehabilitació en grup.

Programes específics per a cada tipus de trastorn.

Ús de l'enfocament centrat en el procés.

Sistemes de comunicació augmentatius i alternatius.

Intervenció orientada als aspectes pragmàtics.

Mesura dels resultats del tractament.

Recursos informàtics per a la rehabilitació dels trastorns del llenguatge d'etiologia central.

Tema 3. Rehabilitació de la comprensió oral.

Programes de rehabilitació de la comprensió oral.

Intervenció logopèdica a les alteracions de la comprensió auditiva de paraules i els seus components.

Anàlisi auditiva articulatòria.

Accés al lèxic fonològic dentrada.

Sistema semàntic i accés.

Conversió acústic-fonològica.

Comprensió asintàctica i rehabilitació de la comprensió d'oracions.

Tema 4. Rehabilitació de la producció oral.

Rehabilitació de l'anomia.

Rehabilitació de l'apràxia.

Control d'estereotípies.

Tractament de la perseveració.

Programa destimulació sintàctica.

Programa tornada a la pissarra.

Teràpia d'entonació melòdica (M.I.T).

Tema 5. Rehabilitació de la comunicació i aspectes pragmàtics.

Teràpia P.A.C.E.

Sistemes de comunicació augmentatius i alternatius utilitzats en la rehabilitació dels TLEC.

Intervenció orientada als aspectes pragmàtics.

Tema 6. Tècniques específiques en el tractament de la fàsia.

Teràpia d'acció visual.

Altres mètodes, recursos i tècniques.

Tema 7. Rehabilitació dels trastorns de la lectura associats als TLEC.

Intervenció logopèdica a les alteracions de la comprensió de paraules.

Intervenció a l'alèxia agnòsica i l'alèxia afàsica.

Intervenció a la ruta directa i a la fonològica.

Tema 8. Rehabilitació dels trastorns de la lectura associats als TLEC.

Rehabilitació de les alteracions associades al grafisme.

Rehabilitació de les alteracions dissortogràfiques.

Rehabilitació de l'escriptura a nivell lèxic i morfosintàctic.

Tema 9. Rehabilitació d'altres trastorns associats als TLEC.

Alteracions sensorials.

Atenció.

Percepció.

Memòria.

Planificació.

Funció executiva.

VOLUM DE TREBALL (HORES)

ACTIVITATS PRESENCIALS

Activitat	Hores
Teoria	60,00
Laboratori	30,00
Total hores	90,00

ACTIVITATS NO PRESENCIALS

Activitat	Hores
Assistència a altres activitats	15,00
Elaboració de treballs individuals o en grup	50,00
Estudi i treball autònom	45,00
Preparació de classes	10,00
Preparació d'activitats d'avaluació	10,00
Resolució de casos pràctics	5,00
Total hores	135,00

METODOLOGIA DOCENT

Classes teòriques impartides pel professor/a en les quals es desenrotllaran els diferents continguts de la matèria, promovent al mateix temps la intervenció participativa de els/les estudiants a través de la resolució de les qüestions que vagen sorgint al llarg de l'exposició.

Classes pràctiques, demostracions i estudi de casos amb l'objectiu que els/les estudiants adquirisquen els coneixements necessaris per a l'avaluació, establiment d'un diagnòstic i elaboració de programes d'intervenció adequats a cada pacient.

Tutories individualitzades i en grup en les quals es realitzarà una supervisió a els/as estudiants perquè puguin realitzar un seguiment adequat de les activitats formatives.

Estudi, preparació i realització d'exàmens.

Treball individual i en grup de l'alumne/a, preparació de les activitats pràctiques, elaboració d'exercicis i informes.

AVALUACIÓ

La informació per a obtenir la qualificació final de l'assignatura s'obtindrà mitjançant tres procediments bàsics: una avaluació final individual (examen final) i dos procediments d'avaluació contínua o de progrés: per una banda informes i/o treballs individuals i de grup, i per altra banda activitats realitzades a classe de teoria, accés a continguts disponibles a l'aula virtual, blocs o similars, assistència a jornades, conferències o congressos, etc..

L'avaluació final individual s'ajustarà als objectius específics de la guia docent. Aquesta avaluació, que reflectirà el nivell aconseguit a la fi del procés d'aprenentatge de l'assignatura, es realitzarà a la fi de el període presencial i representarà el 60% de la qualificació total de l'assignatura (màxim 6 punts). La prova final per avaluar els objectius específics de l'assignatura serà escrita, i contindrà preguntes tant de tipus objectiu, com preguntes curtes.

L'avaluació contínua o de progrés de la feina realitzada pels estudiants al llarg de el curs es realitzarà a partir dels informes i comentaris escrits i orals realitzats en les classes pràctiques i/o en les tutories col·lectives o individuals, així com en les diferents activitats realitzades en les

sessions teòriques. Aquestes dos fonts d'avaluació conjuntament conformen un bloc de caràcter formatiu que permet un procés de retroalimentació tant per al professor com per a l'alumne, i representarà el 40% de la qualificació de l'assignatura.

L'assistència a les pràctiques és obligatòria i per aprovar l'assignatura es necessitarà assistir com a mínim a un 80% de les classes. La no assistència ha de ser deguda a raons de força major ben documentades (condició de salut sobrevinguda, mort de familiar fins a tercer grau, citació judicial, examen oficial, acompanyament a un familiar de primer grau per motius mèdics). Per aquells/es estudiants que no arriben al mínim obligatori del 80% d'assistència o no hagen superat un mínim de 5 punts (sobre 10) en aquesta part, els continguts i activitats realitzats en les classes presencials es consideren recuperables mitjançant prova escrita que es realitzarà a l'acabar la prova final oficial.

Aquesta part de informes/comentaris provinent de les classes pràctiques aporten fins el 30% del total de la qualificació de l'assignatura (màxim 3 punts).

La part d'activitats realitzades en les classes de teoria (informes i / o treballs individuals i de grup no obligatoris, accés a continguts disponibles a l'aula virtual, blocs o similars, proves realitzades a classe, etc) aporten fins el 10% del total de la qualificació de l'assignatura (màxim 1 punt).

La nota final total s'obté de la suma ponderada de les notes de cada part de l'avaluació (60%+30%+10%), sempre que s'haja superat la part corresponent a les proves escrites convocades de manera oficial i la part corresponent als informes de les classes pràctiques.

ADVERTÈNCIA

La còpia o plagi manifest de qualsevol tasca que forma part de l'avaluació suposarà la impossibilitat de superar l'assignatura, sotmetent seguidament als procediments disciplinaris oportuns. Cal tenir en compte que, d'acord amb l'article 13. d) de l'Estatut de l'Estudiant Universitari (RD 1791/2010, de 30 de desembre), és deure d'un estudiant abstenir-se en la utilització o cooperació en procediments fraudulents en les proves d'avaluació, en els treballs que es realitzen o en documents oficials de la universitat.

En horari de tutoria, el professorat podrà requerir entrevistes individuals o en grup per tal de verificar el grau de participació i assoliment en els objectius fixats per a qualsevol tasca desenvolupada. No acceptar aquesta verificació, suposarà no superar la tasca o activitat en qüestió.

Davant pràctiques fraudulentes es procedirà segons allò establert pel Protocol d'actuació davant pràctiques fraudulentes a la Universitat de València (ACGUV 123/2020): <https://www.uv.es/sgeneral/Protocols/C83.pdf>

SISTEMA DE QUALIFICACIÓ

L'avaluació de l'assignatura i la impugnació de la qualificació obtinguda quedaran sotmeses al que disposa el Reglament d'Avaluació i Qualificació de la Universitat de València per a Títols de Grau i Màster (ACGUV 108/2017 de 30 de maig de 2017).

http://www.uv.es/graus/normatives/2017_108_Reglament_avaluacio_qualificacio.pdf

D'acord amb aquesta, es concreta en expressió numèrica de 0 a 10 amb un decimal, usant l'escala de qualificació:

- De 0 a 4.9: suspens.
- De 5 a 6.9: aprovat.
- De 7 a 8.9: notable.

- De 9 a 10: excel·lent o excel·lent matrícula d'honor.

Només se sumaran els diferents apartats contemplats en l'avaluació quan es superen els requisits mínims establerts per a cada un d'ells. Si l'estudiant ha obtingut 3 punts o més en la prova individual final, la nota final serà el resultat de sumar la nota obtinguda en aquesta prova i les obtingudes en les activitats de pràctiques i en les activitats en les classes de teoria. Si ha obtingut menys de 3 en la prova individual final, la nota final serà igual a la nota de la prova individual final. En l'acta de l'assignatura s'incorporarà la qualificació obtinguda en primera convocatòria d'acord amb les següents regles:

- Si no hi ha qualificació de l'apartat d'avaluació amb major ponderació, la qualificació serà NO PRESENTAT, amb independència de la resta.
- Si hi ha qualificació en l'apartat d'avaluació amb major ponderació, i aquest no arriba requisits mínims, es farà constar SUSPENS i nota numèrica en base 10 de la qualificació d'aquest apartat.
- Si hi ha qualificació en l'apartat d'avaluació amb major ponderació, i aquest supera els requisits mínims establerts, però no s'assoleixen aquests requisits en algun dels restants apartats, es farà constar SUSPENS i nota numèrica en base 10 de la qualificació de l'apartat per el que no supera l'assignatura.
- Les matrícules d'honor es concediran a les dues millors qualificacions amb excel·lent. En cas d'empat en la nota de l'examen i de les activitats, es durà a terme una prova oral o escrita per desempatar.

En segona convocatòria, es procedirà d'acord amb les següents regles:

- Només s'utilitzarà l'opció NO PRESENTAT, quan no s'haja presentat a més d'un dels apartats d'avaluació, incloent entre aquests el de major ponderació.
- Si hi ha qualificacions en tots els apartats d'avaluació i no es compleixen requisits mínims en algun d'ells, constarà SUSPENS i la nota en base 10 corresponent a l'apartat que no s'ha superat. Si fos més d'un apartat el no superat, constarà la màxima nota dins el suspens en base 10.
- Si no supera algun o diversos dels requisits mínims i cal un apartat d'avaluació, s'ha de fer constar SUSPENS i nota numèrica en base 10 de la qualificació de l'apartat no superat.
- Si se supera la prova de major ponderació, però falten evidències en un o diversos dels apartats restants, constarà SUSPENS. Se sumaran les parts i: a) si la suma és inferior a 5, es farà constar tal resultat; b) si la suma és superior a 5, es farà constar 4.9.

La consulta i impugnació de la qualificació obtinguda en tasques d'avaluació, quedarà sotmesa al que disposa el Reglament de Impugnació de Qualificacions (ACGUV 108/2017).

- ([Http://www.uv.es/graus/normatives/2017_108_Reglament_avaluacio_qualificacio.pdf](http://www.uv.es/graus/normatives/2017_108_Reglament_avaluacio_qualificacio.pdf))

BIBLIOGRAFIA

Bàsica

- Cuetos, F. (1998). Evaluación y rehabilitación de las afasias. Aproximación cognitiva. Editorial Médica Panamericana, S.A.
- Helm-Estrabrooks, N. y Albert, M. L. (1994). Manual de terapia de la afasia. Editorial Médica Panamericana S. A.
- Terradillos, E. y López-Higes, R. (2016). Guía de intervención logopédica en las afasias. Madrid: Síntesis. ISBN: 9788490773581.

- González Lázaro, P., y González Ortuño, B. (2024). Afasia. De la teoría a la práctica (2ª ed). México: Editorial Panamericana.
- Coppens, P., & Patterson, J. L. (Eds.). (2018). Aphasia rehabilitation: Clinical challenges. Jones & Bartlett Learning. ISBN: 9781284141344

Complementària

- Fernández Guinea, S. y López-Higes, R. (2005). Guía de intervención logopédica en las afasias. Editorial Síntesis S.A.
- Paphanasiou, I., Coppens, P. & Potagas, C. (2016). Aphasia and related neurogenic communication disorders. Jones & Bartlett Publishers. ISBN: 9780763771003
- Peña Casanova, J. y Pérez Pamies, M. (1990). Rehabilitación de la afasia y trastornos asociados. Editorial Masson S.A.
- Peña-Casanova, J. (Ed.). (2013). Manual de Logopedia. Elsevier Health Sciences.
- Pérez, M.A. y García, J. (2019). Intervención neuropsicológica En Los Trastornos Adquiridos Del Lenguaje. Madrid, Síntesis. ISBN: 8491713867
- Robles, A. (2002). Trastornos adquiridos del Lenguaje. Congreso Internacional de Foniatría, Audiología, Logopedia y Psicología del Lenguaje. Aportaciones al comienzo de un nuevo siglo. Publicaciones Universidad Pontificia de Salamanca.
- Rosell, V. (2006). El uso del verbo en sujetos afásicos de predominio motor. Bases para su rehabilitación. En Serra, E. y Veyrat, M. (2006) Problemas de eficacia comunicativa: descripción, detección, rehabilitación. Universitat de València.
- Saá Barra N. J. (2001). Rehabilitación de la Afasia, basado en la evidencia. Revista de Neurología. Vol. XXV. 2001. Universidad Católica de Chile.
- Urruticoechea, J. (2000). Intervención logopédica en las alteraciones de la comunicación consecutivas a daño cerebral adquirido. Boletín de A.E.L.F.A. nº 3, (5-10).